

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Кафедра загальної та клінічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____

“ _____ ” _____ 2022р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Анатомія та фізіологія центральної нервової системи

галузь знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**
спеціальність **053 «Психологія»**
спеціалізація

Івано-Франківськ – 2022 рік

Робоча програма Анатомія та фізіологія центральної нервової системи
(шифр і назва навчальної дисципліни)

Для студентів за спеціальністю 053 «Психологія»

“ 29 ” серпня , 2022 р. 12 с.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Грицуляк В.Б.

“ 29 ” серпня 2022 р. № 1

Схвалено методичною комісією факультету.

© _____, 2022 рік

© _____, 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна (за вибором)	
	Спеціальність 053 «Психологія»		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування):	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	12 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	6 год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
Індивідуальні завдання: __ год.			
Вид контролю: екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – вивчити анатомію і еволюцію головного мозку, спинного мозку. Ці знання є базовими для психологів при вивченні інших дисциплін.

Завдання – вивчити анатомію стовбурової частини головного мозку, еволюцію центральної нервової системи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- анатомію стовбурової частини мозку;
- анатомію середнього мозку;
- анатомію переднього мозку;

- еволюцію центральної нервової системи;
- вміти:
- диференціювати різні анатомічні структури головного і спинного мозку;
 - інтерпретувати висхідні та низхідні провідні та шляхи головного мозку;

1. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Анатомія і еволюція стовбурової частини мозку, середнього та проміжного мозку.

Тема 1. Анатомія і фізіологія верхньобічної поверхні півкуль головного мозку.

Тема 2. Анатомія і фізіологія присередньої поверхні і білої речовини півкуль головного мозку.

Тема 3. Анатомія і фізіологія проміжного мозку.

Тема 4. Анатомія і фізіологія середнього і заднього мозку.

Тема 5. Анатомія і фізіологія спинного мозку. Соматична нервова система.

Тема 6. Провідні шляхи головного і спинного мозку. Вегетативна нервова система.

Тема 7. Нейрофізіологічні механізми вищої нервової діяльності.

Тема 8. Якісні особливості вищої нервової діяльності людини.

Тема 9. Контрольна робота по пройденому матеріалу

2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Анатомія і еволюція стовбурової частини мозку, середнього та проміжного мозку.												
<i>Тема 1.</i> Філо-та онтогенез центральної нервової системи. Класифікація НС. Будова кінцевого мозку, його		2	4			10		2	2			10

дорзо-латеральна поверхня. Локалізація функцій в корі головного мозку.												
<i>Тема</i> 2. Біла речовина півкуль головного мозку, базальні ядра. Бічні шлуночки. Нижня поверхня головного мозку.		2	4			10		2	2			12
<i>Тема</i> 3. Анатомія та еволюція проміжного мозку. III шлуночок. Середній мозок.		2	4			10						10
<i>Тема</i> 4. Анатомія та еволюція заднього мозку.		2	2			10						12
<i>Тема</i> 5. Анатомія та еволюція спинного мозку. Оболонки головного і спинного мозку. Шляхи циркуляції спинномозкової рідини.		2	2			10						12
<i>Тема</i> 6. Провідні шляхи		2	2			10						12

ГОЛОВНОГО СПИННОГО МОЗКУ.	i											
Разом за змістовим модулем 1	90	12	18			60	90	4	2			12
Усього годин	90	12	18			60	90	4	6			80

3. Теми семінарських занять для денної форми навчання

№ п/п	Назва теми	К-сть годин
Змістовий модуль 1		
1	Необхідно одержати знання про лобову, тім'яну, потиличну, скроневу частки та острівцеві, шари нейронів кори півкуль, а також про аналізатори, про першу і другу сигнальні системи кори півкуль.	2
2	Необхідно одержати знання про борозни і звивини при середньої і нижньої поверхонь півкуль головного мозку, склад лімбічної системи та її значення, базальні ядра сірої речовини, асоціаційні і комісуральні провідні шляхи головного мозку, бічні шлуночки головного мозку та їх значення.	2
3	Необхідно одержати знання про будову проміжного мозку і його відділи, такі як надзгір'я, згір'я, підзгір'я, зазгір'я, також про функції цих відділів, вивчити третій мозковий шлуночок, ядра сірої речовини проміжного мозку.	2
4	Необхідно одержати знання про будову і функції структур середнього мозку, його ядер сірої речовини, міст і довгастий мозок, їх ядра сірої речовини, ромбовидну ямку з її ядрами сірої речовини, будову четвертого мозкового шлуночка, дванадцять пар черепноТести, питання мозкових нервів, сітчасту формацію мозкового стовбура, будову і функції мозочка, зокрема ядер мозочка, оболонки головного мозку, шляхи циркуляції цереброспінальної рідини, кровопостачання головного мозку.	2
5	Необхідно одержати знання про загальну будову спинного мозку, його білу і сіру речовини, сегменти спинного мозку, спинномозкові нерви, рефлекторну дугу соматичної нервової системи, кровопостачання спинного мозку, оболонки спинного мозку	2
6	Необхідно одержати знання про види проєкційних провідних шляхів головного і спинного мозку, головні чутливі провідні шляхи, провідні шляхи спеціального чуття, головні рухові шляхи. Також про вегетативну нервову систему, взаємовідносини між симпатичною і парасимпатичною нервовими системами, будову і функції симпатичної нервової системи, симпатичний стовбур, рефлекторну дугу симпатичної вегетативної нервової системи, будову і функції парасимпатичної н	2
7	Необхідно одержати знання про Тести, питання безумовні і умовні рефлекси, механізми утворення умовних рефлексів, нейрофізіологічні механізми	2

	пам'яті, гальмування умовних рефлексів, динамічний стереотип, особливості вищої нервової діяльності людини	
8	Необхідно одержати знання про типи вищої нервової діяльності, фізіологічні механізми емоцій, сон і його фізіологічне значення, вищу нервову діяльність дитини, механізми довільної уваги дитини.	2

9	Необхідно перевірити міцність знань студентів по пройденому матеріалу.	2
Разом за змістовим модулем		18
Усього		18

**Теми семінарських занять
для заочної форми навчання**

№ п/п	Назва теми	К-сть годин
Змістовий модуль 1		
1	Філо-та онтогенез центральної нервової системи.	2
Усього		2

**6. Теми практичних занять в структурі не заплановані
7. Теми лабораторних занять в структурі не заплановані**

**8. Самостійна робота
для денної форми навчання**

№ п/п	Назва теми	К-сть годин
Змістовий модуль 1		
1	Анатомічні структури центральної нервової системи, які пошкоджуються при хворобі Дауна.	10
2	Анатомічні структури центральної нервової системи, пошкодження яких відіграє важливу роль в розвитку хвороби Паркінсона.	10
3	Анатомічні структури гіпоталамуса які беруть участь в природжених поведінкових реакціях	10
4	Участь лімбічної системи у здійсненні природжених поведінкових реакцій у формуванні емоцій.	10
5	Анатомічні структури, відповідальні за природжену статеву поведінку.	10
6	Анатомічні структури відповідальні за природжену харчову поведінку.	10
Разом за змістовим модулем		60
Усього		60

**8. Самостійна робота
для заочної форми**

№ п/п	Назва теми	К-сть годин
Змістовий модуль 1		
1	Анатомічні структури центральної нервової системи, які пошкоджуються при хворобі Дауна.	14
2	Анатомічні структури центральної нервової системи,	14

	пошкодження яких відіграє важливу роль в розвитку хвороби Паркінсона.	
3	Анатомічні структури гіпоталамуса які беруть участь в природжених поведінкових реакціях	14
4	Участь лімбічної системи у здійсненні природжених поведінкових реакцій у формуванні емоцій.	14
5	Анатомічні структури, відповідальні за природжену статеву поведінку.	14
6	Анатомічні структури відповідальні за природжену харчову поведінку.	14
Разом за змістовим модулем		84
Усього		84

9. Індивідуальні завдання в структурі дисципліни не заплановані

10. Методи навчання

Процес вивчення даного предмету передбачає наступні методи навчання:

- читання лекцій;
- проведення практичних занять;
- за джерелом передачі та сприймання навчальної інформації – словесні, наочні, практичні;
- за характером пізнавальної діяльності – пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький;
- залежно від основної дидактичної мети і завдань – методи оволодіння новими знаннями, формування вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок;
- методи усного викладу знань, закріплення навчального матеріалу самостійної роботи студентів з осмисленням й засвоєнням матеріалу роботу із застосування знань на практиці та вироблення вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань.
- Заняття проводяться в спеціально обладнаному кабінеті, де представлені стенди – анатомічні структури центральної нервової системи;
- кодоскоп;
- кольорові прозирки;
- муляж головного мозку;
- таблиці;
- кожен студент захищає самостійну роботу з вивчення еволюції центральної нервової системи.

11. Методи контролю

В ході вивчення даного предмету використовуються такі методи контролю:

- усне опитування;
- контрольна робота;
- тестовий контроль;
- захист самостійної роботи.

Семестровий контроль передбачений у формі екзамену. Передбачає підсумкову оцінку у стобальній шкалі як сума оцінок за поточний контроль знань (усне опитування, письмове опитування, тести, перевірка опрацювання конспекту та зображень) результатів складання змістовного модуля.

До залікової відомості виставляється підсумкова оцінка в балах, за національною шкалою, та шкалою ЕКТС. 50% набраних балів з кожної теми є підставою для того, щоб вважати навантаження виконаним, а дисципліну зарахованою.

При невиконанні окремих критеріїв з тієї чи іншої форми контролю знань кількість балів, яка виставляється студентові, може бути знижена:

- за неповну відповідь;
- за кожну неправильну відповідь;
- за невчасне виконання самостійної роботи;
- за недостовірність поданої інформації;
- за недостатнє розкриття теми;
- за відсутність посилань на літературні джерела.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1							Модуль 1	Екзамен	Сума
Навчальна (аудиторна) робота							Самостійна робота		
Змістовий модуль 1									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	сума			
Контрольна робота – 20									
Тест –				10		35	15	50	100
Робота по парах –				5					

T1, T2 T6 – Теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ЕКТС

Сума балів	Оцінка	Оцінка за національною шкалою
------------	--------	-------------------------------

за всі види навчальної діяльності	ECTS	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
80–89	B	добре	
70–79	C		
60–69	D	задовільно	
50–59	E		
26–49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4. Методичне забезпечення.

Грицуляк Б. В. Грицуляк В. Б. "Анатомія і еволюція центральної нервової системи": методичні рекомендації. – Івано-Франківськ, 2002.

Купчак С. В. "Анатомія і еволюція центральної нервової системи : лекції для студентів психологів. – Івано-Франківськ, 2009.

13. Рекомендована література

Базова

1. Купчак С. В. Лекції // Анатомія і фізіологія людини. – Івано-Франківськ, : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2008.
2. Коляденко Г. І. Анатомія людини. – 2009.
3. Синельников Р. Д. Атлас анатомії людини. – 2000.
4. Свиридов О. І. Анатомія людини. – К. : Вища школа, 2000.

5. Інформаційні ресурси

1. Електронні версії курсу лекцій.
2. http://www.morphology.dp.ua/_mp3/

3. <http://do.gendocs.ru/docs/index>
4. <http://br.com.ua/referats/Biology/>
5. Таблиці.
6. Схеми.
7. Кодоскоп.
8. Кольорові прозїрки.
9. Муляж голоного мозку.

Контрольна робота для змїстового модуля 1

Варіант 1

1. Фїлогенез нервової системи.
2. Особливості нейроглії.
3. Сегментарна будова спинного мозку.
4. Загальна характеристика та функції мозкового стовбура.

Варіант 2

1. Анатомія моста.
2. Внутрішня будова.
3. Анатомія та еволюція мозочка.
4. Ретикулярна формація стовбура мозку.

Завдання для самостійної роботи студентів

1. Еволюція мозочку у риб, амфїбїй, птахів, ссавців, людини.
2. Еволюція чотиригорбикової пластини у риб, амфїбїй, птахів, ссавців, людини.
3. Еволюція кори головного мозку у риб, амфїбїй, птахів, ссавців, людини.
4. Характеристика анатомїчних структур вїдповїдальних за природжену статеvu поведїнку.
5. Характеристика анатомїчних структур вїдповїдальних за природжену харчову поведїнку.
6. Еволюція шлуночків в онтогенезї.
7. Еволюція головного мозку у риб, амфїбїй, птахів, ссавців, людини.
8. Розробити схему еволюції центральної нервової системи з люстраціями (ксерокс).
9. Тестовї запитання в пїдручнику для психологів:
10. Купчак С. В. Лекції // Анатомія і фізіологія людини. – Івано-Франківськ, : Прикарпатський національний університет іменї Василя Стефаника, 2008.